

Popularizovat vědu je třeba, říká finalista Českého vševěda

7.12.2023 - Pavel Nesit, Helena Zdráhalová | Právnická fakulta UK

Zažil si několik olympiád. Nikoliv jako sportovec, ale jako právník nebo také jako „styčný důstojník pro covid“, jak zněla jeho oficiální funkce na hrách v Tokiu 2021. Teď si Jan Exner z Právnické fakulty UK sám vyzkoušel, jaké to je bojovat o cenné kovy. V celorepublikové vědecké popularizační soutěži Český vševěd se probojoval až do finále, které se konalo 6. prosince večer na Ostravské univerzitě. I když se nakonec „na bednu“ nedostal, času, který soutěži věnoval, nelituje. Jak sám říká, byla to neocenitelná zkušenost. Vyzval přitom také všechny své kolegy a kolegyně, aby se nebáli výsledky svých bádání vysvětlovat široké veřejnosti.

Jednatřicet vědců a vědkyň z univerzit a dalších vědeckých institucí napříč republikou se letos zapojilo do druhého ročníku popularizační soutěže Český vševěd (pořádané jako doprovodný program celorepublikové Noci vědců). Jejich úkolem bylo natočit maximálně 150 sekund dlouhé video, prostřednictvím kterého představí téma svého výzkumu tak, aby bylo věcné a zároveň diváky nenudilo. Široká veřejnost online hlasováním a odborná porota (ve složení Vladimír Piskala z redakce vědy České televize a tři nejlepší z loňského kola – Eva Bílková z Ostravské univerzity, Veronika Mokrejšová z Vysoké školy ekonomické a František Mach ze Západočeské univerzity) pak vybraly šestici nejlepších, které poslaly do finále, mezi nimi i Jana Exnera z UK, který se zabývá tématem dopingů ve sportu a jeho postihováním i prevencí.

„Do soutěže jsem se přihlásil, abych popularizoval můj výzkum o přiměřenosti sankcí za doping. Můžeme dělat skvělou vědu, ale když ji nebudeme popularizovat, naše výsledky se dostanou k omezenému okruhu odborné veřejnosti. Myslím si, že bychom naopak měli informovat o našem výzkumu i širokou veřejnost. Nejen proto, aby věděla, co děláme, ale hlavně proto, aby mohla nad naším výzkumem přemýšlet a případně přispět k žádoucím změnám,“ podotkl Jan Exner a doporučil všem svým kolegům a kolegyním z UK, aby se do příštího ročníku soutěže také zapojili.

Šestice finalistů musela předvést to, jak ovládají zase trochu jinou disciplínu než natáčení videa, totiž vědecký stand up. O vítězi v ostravském City Campusu pak ve středu večer rozhodli přímo diváci v sále hlasováním. Nejvíce je oslovil domácí soutěžící Tomáš Motyka z VŠB – Technické univerzity v Ostravě.

Jan Exner nechal diváky chvíli si lámat hlavu nad tím, zda jsou tresty udělované za doping přiměřené. Takové téma shrnout do krátkého veřejného vystoupení, aby bylo věcné a zábavné, není nic jednoduchého. „Nejtěžší pro mě bylo připravit scénář mého finálového vystoupení tak, abych se vešel do časového limitu šesti minut. Na začátku jsem si říkal, že svoje téma znám a už jsem o něm přeci něco napsal i řekl, tak nebude složité připravit krátkou přednášku. Mýlil jsem se. Utrávil jsem si hlavní myšlenky a sepsal první návrh, jehož přečtení trvalo téměř čtvrt hodiny. Poté jsem přepisoval, přepisoval a přepisoval, abych se dostal pod šest minut. Poté jsem si to několikrát zkoušel říct, a pak některé věci znovu přepsal, protože mluvené slovo zní jinak než psaný text,“ vzpomínal Jan.

Tématu dopingů ve sportu a jeho trestání se věnuje dlouhodobě a psal o něm také svou dizertaci. „Pokud sportovec poruší antidopingová pravidla, trest by měl přijít. Zároveň si ale myslím, že to má být trest disciplinární na úrovni sportovních organizací a měl by být přiměřený závažnosti jednání. Nemyslím si, že je správně, že za první, byť vědomé porušení antidopingových pravidel následuje čtyřletý zákaz činnosti. To je likvidační sankce,“ podotkl už před časem v rozhovoru pro UK FORUM

Jan Exner s tím, že sportovců, kteří by se po čtyřech letech zákazu činnosti vrátili k vrcholovému sportu, je minimum. Připomněl pak také, že víc než na trestání by se měl klást důraz na prevenci a vzdělávání začínajících sportovců. Sám přitom přednáší o právu ve sportu a problematice dopingu nejen na Právnické fakultě UK, ale také na Fakultě tělesné výchovy a sportu UK.

Učit srdcem

Jan Exner je velmi oblíbený vyučující, opakovaně ho studující PF UK vybrali jako jednoho z nejlepších na fakultě. Sám Jan Exner říká, že má učení v krvi, protože pochází z učitelské rodiny. K tomu stát se dobrým učitelem je podle něj třeba „učit srdcem“. „Základním předpokladem dobrého učitele je podle mě láska k učení. Abyste to mohli dělat dobře, musí vás to bavit. A já mám to štěstí, že mě učení neskutečně baví. V mém životě se může dít v podstatě cokoliv, ale v okamžiku, kdy si stoupnu před studenty a začnu mluvit, na všechny starosti zapomenu. Je to skvělý pocit. Ale nemusí to být láska na první pohled. Učení je tak pestrá činnost, že si na ní každý může najít to, co ho baví. Proto doporučuji každému, koho učení alespoň trochu láká, aby to zkusil. Stojí to za to!“ usmíval se.

<https://www.prf.cuni.cz/aktuality/popularizovat-vedu-je-treba-rika-finalista-ceskeho-vseveda>